

Stanko Bojan:

Po zasluženju!

I.

Yroče nedeljsko popoldne je.

V vaškem potoku se koplje trop šolske mladine, vmes pa razposajeno vpije in kriči.

»Kdo ima pogum, da skoči tukaj noter, ha?« vpije največji, debeli Matjažev Nace, in kaže na mesto, kamor si doslej še nihče ni upal, ker je bila voda zelo globoka.

»Stopimo v vrsto in drug za drugim skočimo v vodo!« vpije drug razposajenec, ki kočje veljati za pogumneža.

»Nikar, nikar!« se oglasi Marin Tonček. »Tam je voda zelo globoka, lahko se pripeti nesreča!«

»E, kaj boš ti, sirota!« se obregne vanj Nace. »Fantje, ne bodimo strahopetci, kakor je ta.« In pokaže s prstom na Tončka. »Skočimo!«

Strahopetec ni nihče rad. Pa se postavijo v vrsto vsi razen Tončka in Ferlinčevega Jožka, ki si ne upa v vodo. To pa, da Jožek noče v vodo, razjezi debelega Naceta. »Kaj, ti nočeš z nami? Kar hitro mi stopi v vrsto!«

Nace je že dolgo gorak Jožku, ker ga je ta nekdanj zatožil v šoli, da krade hruške v učiteljevem vrtu. Zato ga hoče sedaj zvabiti, da skoči v vodo. V vodi bi ga potem lahko zlasal ali ga sunil pod vodo in se tako maščeval.

Jožek pa noče stopiti v vrsto.

»Čakaj, ti bom že dal, ko pridem iz vode!« zagrozi mu Nace.

«Prvi skočim jaz!» zavpije proti drugim in se požene v vodo. Takoj za njim poskačejo drugi. Voda pa pljuska in vrví.

Jožek sedi ob robu potoka in zre druge, kako plavajo. Prvi pride na breg Nace, ker je dober plavač. Ko vidi Jožka ob kraju sedečega, mu hipoma pride hudobna misel. Skoči k Jožku in mu zakliče: »Tu imaš!» in ga sune v vodo. Nato se sirovo zasmee, ko vidi Jožka, kako zakrili z rokami in pade v vodo. Zelo naglo se je to zgodilo, tako da jih je le malo videlo. Med njimi je bil tudi Tonček.

Ko vidi, da Jožka ni brž izpod vode, nič ne pomišlja. Vé, da je Jožek v veliki nevarnosti. Skoči brž za njim v vodo in ko zagleda nekaj trupla precej daleč od sebe, plava za tem. Bil je v resnici Jožek. Z veliko težavo ga spravi na breg.

Ko vidi Nace, v kako je nevarnost je spravil Jožka, pobere obleko in zbeži. Slaba vest ga je podila!

Tonček je Jožka tresel, da se je zavedel, kajti bil je nezavesten. Nato ga je spravil domov.

II.

Jožek je bil sin-edinec gospoda poštarja Ferlinca. Starši so se silno prestrašili, ko je privedel Tonček še napol nezavestnega Jožka. Povedal je vse po resnici, kar je videl. Zamolčal je le, da bi bil lahko Jožek utonil, ko bi njega ne bilo. Tonček je bil skromen deček, prav nič ponosen na svoje dejanje. Ni bil eden tistih, ki se sami hvalijo. »Lastna hvala, cena mala« si je večkrat dejal.

Starši Jožkovi so pa vendar spoznali, da bi brez Tončka najbrž že ne imeli sina. Zato so bili zelo hva-

ležni Tončku. Obdarovali so ga s sadjem in pomarančami. Gospa mu je dala tudi za mater polno košarico dobrih jedil.

Tončkova mati Mara je bila vdova in vaška dninarica. Svojega sina je imela nadvse rada. Sin je bil pa tudi vreden njene ljubezni. Vedno je bil lepo ubogljiv in dober proti materi, proti drugim pa postrežljiv in vljuden.

Ko je danes prišel Tonček domov, je sedela mati v senci pod veliko kruško in pletla nogavico.

»Hoj, mati, glejte, kaj sem vam prinesel!« je že od daleč klical in dvigal košarico z jedili. »Poštarjeva gospa so mi dali to-le za vas, ker sem rešil Jožka iz vode, ko ga je pahnil vanjo Matjažev Nace,« je hitel pripovedovati. Mara se je zelo prestrašila.

»Kaj, kaj si rešil? Matjažev Nace je poštarjevega sunil v vodo? In ti si ga rešil iz vode? Oj, kako se je vse to zgodilo?«

Tonček je materi vse povedal, kakor se je zgodilo. Mati je sina veselo pohvalila, da je prav storil.

»Oj, pogledjte, mati, kaj je tu v košarici!« Pomolil ji je košarico.

Odgrnila sta. Oj veselje! Kaj vse se je smejalo tam notri! Potice, sadje, pomaranče in drugih takih dobrot polna košara.

»Oj, kako je gospa dobra, Tonček! Jutri se ji moraš iti zahvalit!« veselo zakliče mati in solze ji stopijo v oči.

Vesela sta bila ta dan mati in sin.

Mati je gledala v radostno obličje Tončkovo in mu resno dejala: »Glej, to je zemeljsko plačilo za dobro delo, ki si ga storil. Pa tudi Bog vsako dobro delo poplača. Kar bližnjemu dobrega storiš, Bogu samemu storiš.«

* * *

Medtem ko sta se Mara in njen sin radovala, je bilo pa pri Matjaževem Nacetu drugače. Že slaba vest mu je bila precejšnja kazen. Nekaj časa je begal po gozdu, potem ob potoku, potem se je pa skrivaj splazil domov. Zaril se je v seno, da bi ga nihče ne videl. V tem je pa slišal njegov oče na vasi, kaj je storil njegov sin. Ves razljučen je prišel domov. Nacetov oče je bil strog mož. Kmalu je dobil Naceta. In Nace je tudi dobil, kar je zaslužil. Toda ne potic in drugih takih dobrot kakor Tonček, ampak nekaj skélečih klobas . . .

Vsakemu svoje : Tončku potice, Nacetu klobase!

Ksaver Meško :

Ø viharni noči.

Bliski plamté skoz šumečo noč,
v njih zabelí iz noči se stolp.
Drevje se vije stokajoč.
Grom ko topot neštetiĥ tolp
tik nad vasjo se valí in bobní. —
Ø vasi, glej, okno ko svetlo oko
v noč vso razburĥano mirno sírmi:
okno pobožne Mare bo to —
moli, starĥa, tolaži nebo!

